

VERDI – SHAKESPEARE – SURIAN Bili smo na probi »Macbetha« u režiji Marina Blaževića

Važnu ulogu u »Macbethu« ima oblikovanje svjetla Dalibora Fugošića

Marina Blažević i Kristina Kolar

Goviesni izazov Giorgia Suriana

Macbetha, Jaga i Falstaffa

Naš je prvi dojam da se »Macbeth« režijski, dramaturški i vizualno nadovezuje na »Otella«.
Scenografija je minimalistička i simbolička, dok važnu ulogu ima oblikovanje svjetla Dalibora Fugošića. Bitna je i uloga zbora riječke Opere, koji koreografski uvježbava Selma Banich

RIJEKA » Nakon velikog uspjeha »Otella«, ovdješnom Nagradom hrvatskog glumstva za najbolju operu u Hrvatskoj u posljednje dvije sezone, riječki HNK Ivana pl. Zajca nastavlja s »Trilogijom Verdi – Shakespeare – Surian«. Ove subote, 14. travnja u 19 sati premijerno će biti izvedena opera »Macbeth«; 23. travnja je repriza »Otella«, a za 7. svibnja najavljena je premijera opere »Falstaff« (redatelj dramaturg svih triju predstava je Marina Blažević, a u ulogama Macbetha, Jaga i Falstaffa nastupit će internacionalno proslavljivi bas-bariton Giorgia Surian, Verdijevim »Macbethom« ravnat će Marco Boemi, »Otelom« Zoran Juranić, a »Falstaffom« Ville Matvejeff.

Uoči premijere bili smo na zadnjoj klavirskoj probi »Macbetha«, a naš je prvi dojam da se on režijski, dramaturški i vizualno nadovezuje na »Otella«. Scenografija je minimalistička i simbolička, dok važnu ulogu ima oblikovanje svjetla Dalibora Fugošića. Bitna je i uloga zbora riječke Opere, koji koreografski uvježbava Selma Banich. Sukladni vizualnom konceptu su i kostimi Sandre Dekanić, a scenografi su studenti scenografije na Accademia di Belle Arti di Brera iz Milana pod mentorstvom Edvarda Sanchezja. Oblikovatelj vjese je Marin Lukanović.

U predstavi sudjeluju orkestar i zbor Opere te Balce riječkog HNK-a, kao i polaznici kazališne radionice Riječkog kazališta mladih »Kamov«.

Uz Giorgia Suriana kao Macbetha, u ulozu Lady Macbeth je Kristina Kolar, Banca će pjevati Dario Bericchi i Slavko Sekulić, u ulozu Macduffa je Marko Fortunato, Dama je Vanja Zelčić, Malcolm je Davor Lešić, a u ostalim ulogama Slavko Sekulić, Dario Bericchi, Saska Matovina, Miroslava Pleša, Natalija Marčeva, Luka Bačić/Jan Kar. Kako ističe Marina Blažević, intendant HNK-a Ivana pl. Zajca, ovime se ri-

Giorgia Surian kao Macbeth

ječka Opera odvažila na izazov koji izbjegavaju produkciji neusporedivo moćnije opere kuće – da u jednoj sezoni, a to tek nešto više od tri tjedna, izvede sve tri Verdijeve opere nastale prema Shakespeareovim dramama: tragedijama »Macbeth« i »Othello«, te komediji »Wesele zene windsorskog« i scenama iz dvodielne povijesne drame »Henrik IV.«. Pitamo Marina Blaževića što ove tri opere povezuje u trilogiju.

Modeli gledanja

– Tri Verdijeve opere, dvije posljednje – »Otella« i »Falstaff«, te »Macbetha« iz razne faze, ne povezuju ni namjera da budu trilogijom, ni tema. Drugima prepuštam da provode školski i muzikološki analizu mogućih korelacija triju opera, jer mi poviđi nisu ni sekspirološki ni muzikološki karakter. Prvi povod je prilika i privilegij suradnje s Giorgiom Surianom. Mislim da će se poveznica izmesti ovih triju opera vidjeti kroz njegovu glumu. Opere u Trilogiji povezuje i povijesni izazov Giorgia Suriana da

nastupi u trima glavnim ulogama i izvede ih jednu za drugom u tri tjedna: Macbeth, Jaga, Falstaff. U dvadeset godina teorijskog, kritičkog i dramaturškog istraživanja i pisanja o fenomenu i izvedbi ovog, nisam upoznao scenskog umjetnika koji bi u tako promišljenj i preciznoj, upravo idealnoj mjeri gradio i objedinjavao umjetničko-tehničku, dramsko-karakternu, etičku i savisim osobnu dimenziju svoje složene glumačke ličnosti. U dramaturškom i redateljskom radu u prvom me redu zanimaju glumačka perspektiva i habitus izvođača. Izvedba Giorgia Suriana utjelovljenje je idealnog glumca u viziji Branka Gavella.

Drugi povod uprizorenja ovih triju opera je istraživanje različitih perspektiva gledanja operne predstave. Gledateljski i gledatelji moći će uvidjeti različite mogućnosti i postupke tzv. »dramaturgije gledanja« ako posebnu pažnju posvete pozicijama odnosno rasporedima i ulogama zbora u ovi predstave. Treći razlog za postavljanje Trilogije su zenski likovi. Oni

Najveći u povijesti

Kako ističu u HNK-u Ivana pl. Zajca, »Trilogija Verdi – Shakespeare – Surian« najveci je projekt riječke Opere u povijesti i najveći projekt riječkog HNK-a do otvorenja EPK 2020, u kojem sudjeluju zbor i orkestar Opere, gotovo svi solisti riječke Opere, gostujući solisti i dirigenti, cijeli baletni ansambl, Dječji zbor »Toretta« i Dječjašk zbor PZM – Josip Kaplan, polaznici kazališne radionice Riječkog kazališta mladih »Kamov«, autorski timovi... Premajše 200 sudionika, ne računajući tehnike...

predstavljaju žene snažnih osobnosti obilježeni idejom i voljom da interviraju u neku situaciju – dramsku, životnu, povijesnu ili političku, i tom je intervencijom mijenjaju. Lady Macbeth u izvedbi Kristine Kolar vođena je silnom ambicijom od koje ne odustaje unatoč trenuci-ma sumnje i straha. Emilia u izvedbi Ivane Srećban u našoj je Trilogiji više od sporednog lika, te osvaja dramaturšku ulogu začinjavajući od Javog zena i Desdemone pratilje. Ona je putokaz za feminističko istraživanje i razmišljanje – Desdemone, njezinj iskrenosti, otporu, i smrti od ruke nasilnika. Može li, barem, Emilia opstati u svijetu koji ženi svodi na funkciju u reproduktivnoj vrsti i nacije, objekti u donetu želje drugog spola, kolateralna žrtva u ratnim irajima muževa, očevima, braće? Izvedba Anamarje Knege u ulozu Desdemone dobar je da – mora!

Uzore poželjno

Četiri žene windsorskog, Anamarja Knege kao Alice, Biljana Kovač kao Quicly, Vanja Zelčić kao Nanetta i Ivana Srećban kao Meg Page nisu si sile ni žrtve. Njih je nemoguće svrstati na simboličke uloge ili dramaturške funkcije – one su već u potpunosti same kompleksne osobe koje svojim karakterima oblikuje i usmjeravaju dramske, dakle životne situacije. Njihovi su principi irajevja i irajevnja, otpor i solidarnost. One su već žene koje upravljaju svim svojim pravima. Usprkos svima kojim im to pravo osporuju. Žog toga smo se tri opere,

odnosno naša Trilogiju, postavili ženske rodu, odlično i aktivizmu, i na svakom namjeru da ta poveta odzvoni u našim aktualnim društveno-političkim okolnostima. Naravno, da bi se u punom smislu shvatila poveta Trilogije, potrebno je pogledati sve tri opere u nizu – ističe Marina Blažević.

Nacionalnog opernog prvaka Giorgia Suriana upitali smo kakav mu izazov predstavlja pjevanje i izvođenje Macbetha, Jaga i Falstaffa u vrlo kratkom vremenskom razmaku:

– Dok sam bio mladi, znao sam u tjeđan dana pjevati u četiri različite predstave, tako da mi ni ovo ne predstavlja veliki problem. Marina Blažević je dobro napravio raspored proba, tako da nam nije preforsirao. Kad je sve dobro posloženo, onda je lakše raditi. Inače se predstave zanju dosta brzo raditi, a mi smo počeli raditi na vrijeme i sve nam se sleglo i posložilo. Tumačim tri uloge koje su i vokalno i glumački zahtjevne.

Grandiozne uloge

Za Macbetha je libreto pisao Francesco Maria Piva. Verdi je tada skladao na drugačiji način, i to mladi Verdi koji je pisao »stariški«, belcanto. Druge dvije opere su više verističke. Opere su pisane u dvama različitim razdobljima i velika je razlika u načinu kako ih pjevati. Premda sam jako puno nastupao, Macbetha dosad nisam pjevao pa je ovo moj debi. Macbeth je čisti bariton, a Jaga po prirodi nisam ta

vrsta glasa te je bilo potrebno dosta tehnički nastojanja.

Shakespeare kroz Macbetha i Jaga izvlači na površinu ljudske slabosti: ljubomoru, zavist, pluh, pohlepu. Macbeth se prodaje za krunu, počini toliko ubojstava, Jago je olicenje zla i ništavosti, moralno najizost od svih karakterata. Pronalazimo jednu vrstu psihanalize: ljudskog karakterata koji je skriven duboko u čovjeku. Falstaff je sličan druge vrste ljudske slabosti, one kada čovjek dode u neke godine. Jako dobro mogu shvatiti njegov način razmišljanja. Netko mladi naprosto ne može napraviti Falstaffa kao netko ko je više-manje njegovih godina. Te se likove ne može do kraja istražiti. Zato su ove uloge grandiozne – ističe Surian, dodajući da mi je uvijek najdraža ona uloga koju trenutno činim uspjeha.

Kad je riječ o režiji opera, Giorgia Surian kaže da je u tom pogledu više tradicionalista.

– Volim klasičnije režije, no pjevao sam i u moderno režiranim predstavama. Ponekad redatelji žele isprovocirati publiku i izazvati određeni efekt, čemu ja, iako sam uloga, nisam protiv. Kad je predstava dramaturški dobro promišljena i sve je na svome mjestu – kao u slučaju Marina Blaževića – onda je to dobro. Blažević ima zanimljive ideje, a kad su stvar intelektualno zamisljene onda i rezultat može biti kvalitetan. Redatelji se znaju vještati za likove, a ovdje je svatko dao svoju koncepciju.

Riječka primadona Kristina Kolar već je pjevala Lady Macbeth u poljskom Poznanju:

– Pjevala sam je već šest ili sedam puta, tako da mi je ova uloga dobro osloja. Veselim se da ću sada i u Rijeci moći pokazati svoje umijeće. Uloga je velika i zahtjevna i predstavlja mi veliki izazov: pjevačka inescenarija drugog od poljske. Drukčije je i jako zanimljivo – najavljuje Kolar.

Kim CUCULIĆ
Snimio Dejan KARUZA